

ТАРАС ШЕВЧЕНКО І НАША ДІЙСНІСТЬ

У чому ж феномен нашого великого митця? Чому і сьогодні, майже через півтора століття після його смерті, твори, написані Великим Кобзарем, хвилюють, навчають, тривожать душі?

Син кріпака, сирота змалку, талановитий юнак, що не має змоги розвинути свій талант художника... Яку ж силу духу слід мати, щоб у таких замовах не зламатися, не збайдужіти душею, не зчерствіти серцем, а все думати і піклуватися про свій народ?

Svyatoslav Vakarchuk ✓

@s_vakarchuk

Геній- це той, хто передає правду від Бога людям! Дякую за правду, Тарасе!

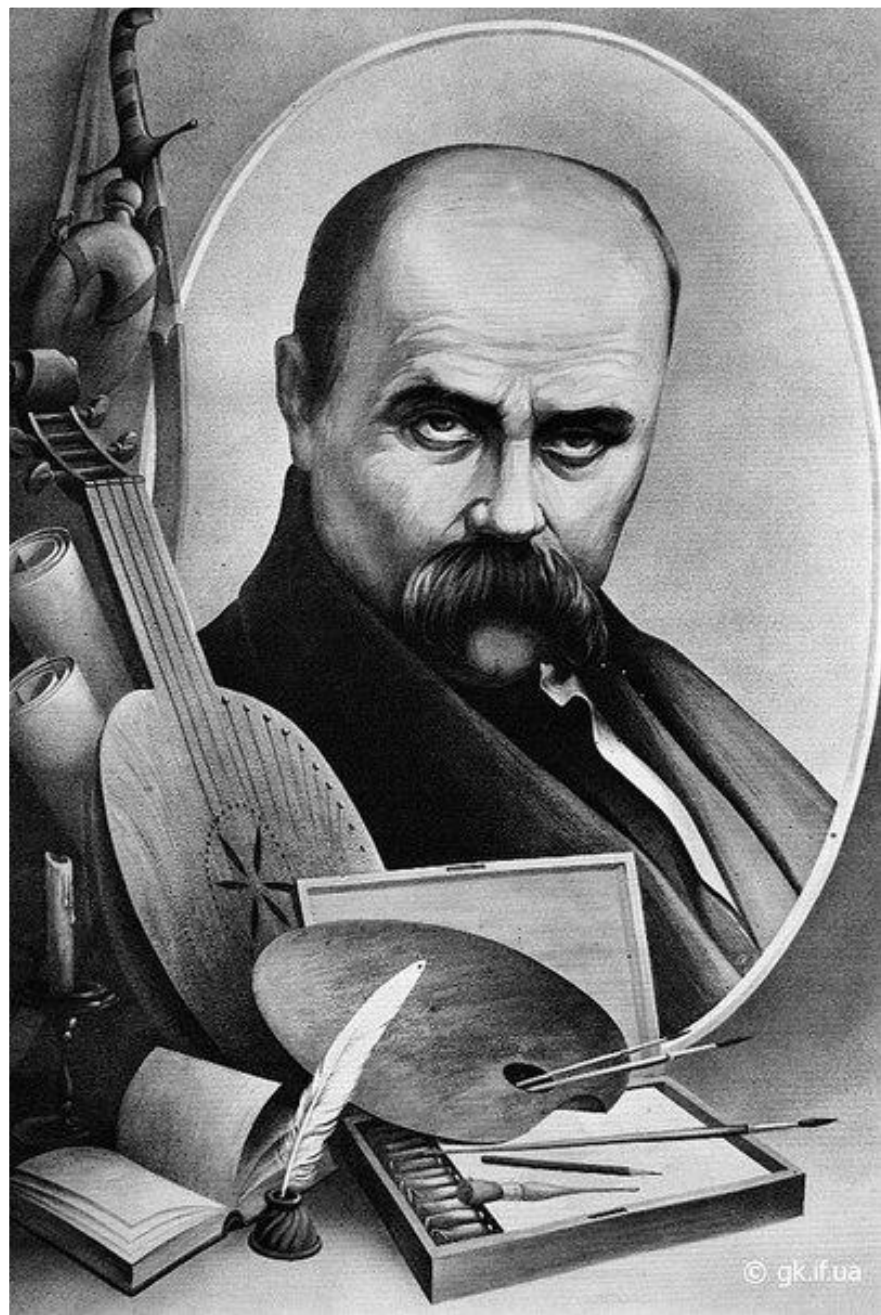
#Шевченко201

Саме завдяки своєму народному характеру твори Великого Кобзаря і сьогодні живуть серед нас. І сьогодні є напрочуд актуальними. Думається, знайдуться люди, які посміхнуться після цих слів. Яка, мовляв, актуальність, якщо минуло 150 років, якщо кріпацтво давно скасовано, якщо Україна вже більше десятиліття є вільною країною?!

Згадаймо його славнозвісне: «Кохайтеся, чорнобриві, та не з москалями, бо москалі — чужі люде, роблять лихо з вами». Не думайте, що поет постає тут «росіяноненависником», адже москаль для нього — не синонім росіянина, а солдат московської армії. І застерігає він тут тих дівчат, які довірливо віддаються першому коханню, ламаючи тим своє життя назавжди. Трагедія обманутої жінки і сьогодні викликає співчуття, тому багатьом дівчатам варто прислухатися до застережень поета.

А вічна тема материнської любові? Невже хтось байдужно прочитає рядки про неї?

**У нашім раї на землі
Нікого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим —**

© gk.if.ua

Скільки стоятиме світ, стільки будуть поети славити красу матері, славити її віддану жертовну любов до дитини. І Марія, наймичка, «слепая» завжди будуть викликати у людей пошану і співчуття.

Шевченко звертався й до громадянських мотивів у своїй творчості

***Нема на світі України,
Немає кращого Дніпра,
А ви претесея на чужину
Шукати кращого добра,
Добра святого —***

дорікає Шевченко своїм землякам. А наші сучасники також нерідко шукають «кращого добра» по закордонах, розпродавши при цьому Україну по шматках. І до сьогодні не знають своїх коренів, і погоджуються з тим, що ми — «моголи або слов'яни» — байдуже, аби був прибуток. І тому й досі повторюємо за поетом сповнені болю й гіркоти слова:

***Доборолась Україна
До самого краю.
Гірше ляха свої діти
її розпинають.***

ШЕВЧЕНКО НА МАЙДАНІ УКРАЇНСЬКОЇ СВОБОДИ

Тарас Шевченко у шоломі, за плечима респіратор, караючий гнівний погляд – таким бачать у цей відповідальний за долю України час, у рік 200-літнього ювілею, нашого великого Поета, національного Генія і Пророка художники Євромайдану. Бо такою є українська новітня історія, бо напередодні цьогорічних ювілейних святкувань Шевченко своїм словом і духом був з нами на великих і малих майданах і допоміг нам порвати кайдани.

Над Майданом у період найлютіших злочинів з боку російських найманців щодо українських патріотів видніли півметрові літери поетичного звернення Тараса Шевченка:

***Борітеся – поборете,
Вам Бог помагає!***

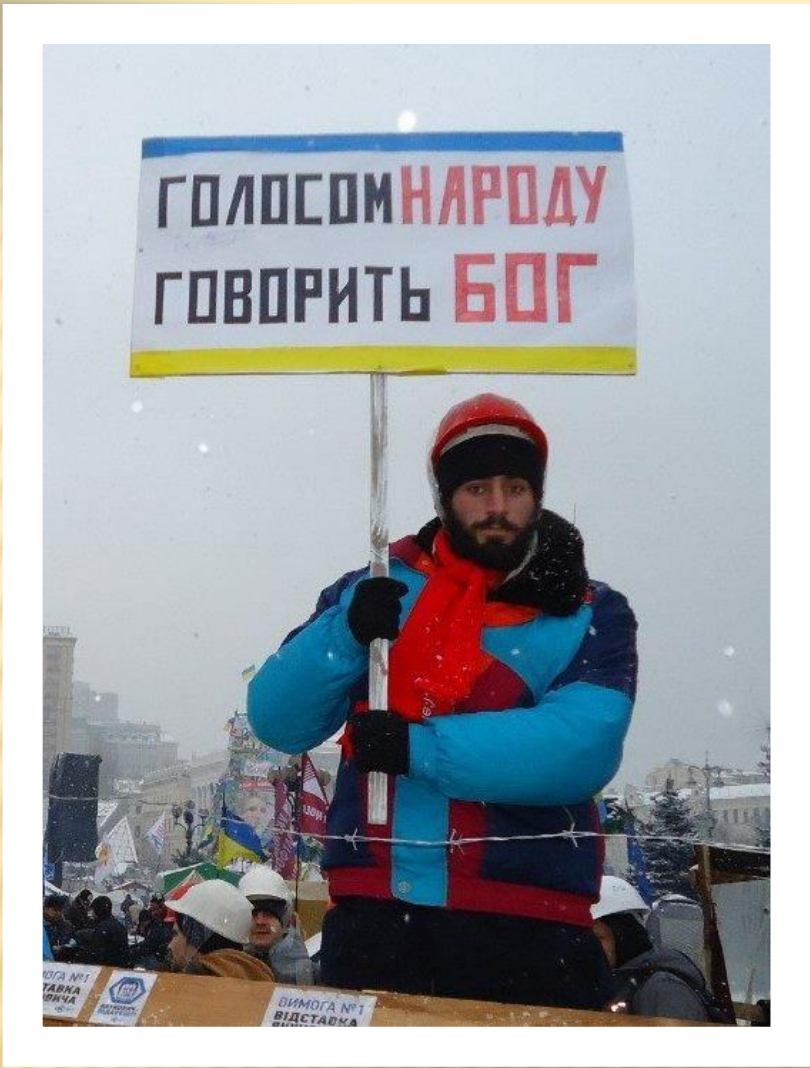
**БОРІТЕСЯ - ПОБОРЕТЕ,
ВАМ БОГ ПОМАГАЄ!
ЗА ВАС ПРАВДА, ЗА ВАС СЛАВА,
І ВОЛЯ СВЯТАЯ!**

Цей заклик — із поеми «Кавказ», у якій поет ще до свого десятирічного заслання в солдати у степи безкраї за Уралом у листопаді 1845 року висловив свій співпереживаючий біль і співчуття народам Кавказу, свою солідарність, закликаючи їх боротися за свою свободу і вірити Божій «силі і духу живому».

Уривок із поеми «Кавказ» читав на Євромайдані 21-річний Сергій Нігоян із Дніпропетровщини, який з перших днів мирного протистояння-протесту проти насилля влади був серед протестувальників. Неможливо стримати сльози, слухаючи записану за програмою телепроекту «Мій Шевченко» декламацію чорноволося красеня-юнака, якого снайперська куля скосила вранці 22 січня на смерть — у день державного свята Соборності та Свободи. Із неймовірною скорботою вдивляємося в телевізійні кадри, які обезсмертили його образ, вслухаємося в голос юного Сергія:

***І вам слава, сині гори,
Кригою окуті.
І Вам, лицарі великі,
Богом не забуті.
Борітеся — поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!***

*«Встане правда! Встане воля!» — запевняє засіяні горем,
залиті ріками крові кавказькі народи український поет. Але не
забуває про долю свого пригніченого колоніальним
невільництвом народу.*

*Ні сучасне України, ні минуле від часу виходу «Кобзаря», ні
прийдешнє не можемо уявити без Шевченка, без його
поетичної сили і духовної висоти. Ми піднімалися,
зміцнювалися, утверджувалися як нація з невмирущими
інвективами його розуму і серця. І ті, які в трагічні дні січня
минулого року впали від ворожої кулі чи нелюдських катувань,
– найперші його діти. За час зимового повстання героїською
смертю полягли в боротьбі за Україну сотні відважних
повстанців.*

*І сьогодні в генах, у крові тисяч, мільйонів, хто вийшов на
майдани України за честь, за гідність, за свою землю, за право,
проти тиранії, свавілля, визиску, брехні пульсують слова
великого Українця:*

***Свою Україну любіть,
Любіть її... Во врем'я люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.***

Творчість Шевченка, його постать стала наріжним каменем нашої національної будови. Для Шевченкової поезії доміантними були слова: «Україна, Бог, Правда, Воля». Для нього вони стали не просто словами, а сутністю існування народу, його боротьби, болю, відчаю, доброти і шляхетності.

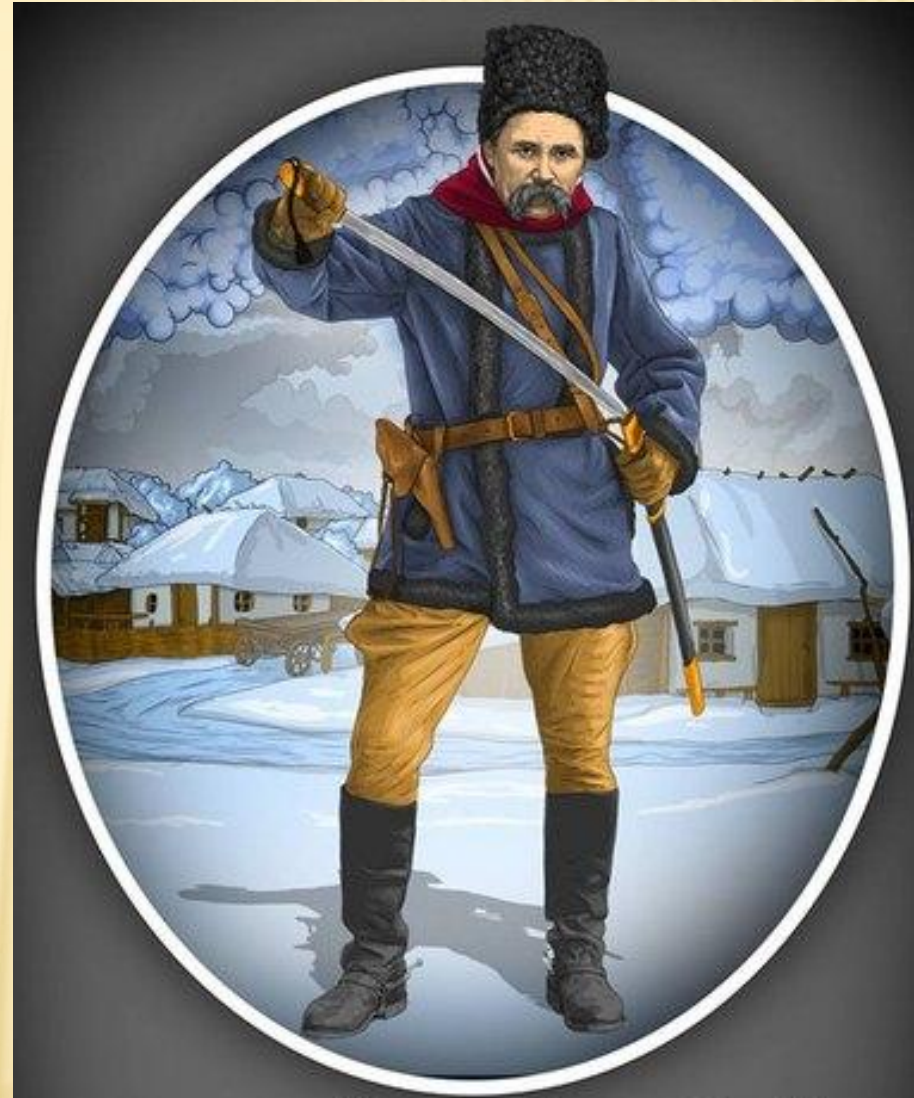
Повторюючи за Шевченком ці високі слова, нас не може не вражати сила поетової думки, її проникненість у майбутнє, віра в прийдешнє України. Своім духовним зором він бачив через століття, через віки.

***Встане Україна,
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти!..***

Ця поетова віра, виголошена таким пристрасним словом, не могла пропасти, її мусли почувти як сучасники, так і наступні покоління.

Одразу після першої поїздки в Україну, де він перебував майже рік, Шевченко напише в Петербурзі у червні 1844 року свою знамениту сатиричну поему «Сон». Молодий поет і художник наче зазирнув у безодню зла і безнадії. Він ужахнувся, побачивши духовно спустошений край та свій уярмлений народ — у жахливих злиднях і повному безправ'ї. Шевченка найбільше вразило те, що нещодавно гордий, вільнолюбний козацький дух згас, що національні почуття ледве жевріють у народній свідомості. Свій гнів та обурення колоніальною політикою самодержавної Росії він «переводить» на мову сатири, іронії, гротеску, «засилає» гострі інвективи в саму серцевину імперської системи — в царя та його двору, з болем у душі, із скорботою і жалем роздумує над долею свого «неприятного краю».

Найшовсь - такий один Козак
у милом селіччю

*Поетове «серце плаче, ридає, кричить»,
його душа наповнена непогамовною
тривогою за сплюндровану рідну землю і
за знічений стан духу й свідомості
українського народу. Шевченко уявою,
начебто уві сні, підноситься над милим
його серцю краєм і прощається з ним:*

***Прощай, світе, прощай, земле,
Неприятний краю,
Мої муки, мої люті
В хмари заховаю.***

***А ти, моя Україно,
Безталанна вдово,
Я до тебе літатиму
З хмари на розмову.***

***На розмову, тихо-сумну,
На раду з тобою;
Опівночі падатиму
Рясною росюю.***

«Сон»

**HASTA LA VISTA,
LENIN!**

UKRAINE
#euromaidan

Його безсмертні твори «І мертвим, і живим, і ненарожденим землякам моїм в Україні і не в Україні мое дружнєє посланіє», «Давидові псалми», «Стоїть в селі Суботові», «Великий льох», «Холодний Яр», «Три літа», які поет писав із такою швидкістю в кінці 1845 р., що, здавалося, саме Провидіння водило його рукою, ніколи не втратять своєї натхненної сили і поетичної краси.

Образ нескореного Прометея, такий органічний в поемі, в культуру еллінів перейшов власне із кавказьких племен і став одним зі знаних світових міфів.

Цей образ, як і звернення до «лицарів великих», стає бажанням перемоги добра над злом, ствердженням свободи як права людини на землі.

**Борітеся – поборете,
Вам Бог помагає
За вас правда, за вас слава
І воля святая!..**

Тарас Шевченко для України і в Україні житиме вічно. Він сьогодні, як ніколи, органічно злився зі своїм великим, нескореним народом і твердо ступає повсюдно у вільній державі, підсвідомо і свідомо через уста кожного із мучеників нації незалежно від віку промовляє до кривдників:

**...не втечете
І не сховаєтеся; всюди
Вас найде правда-мста; а люде
Підстерезуть вас на тоте ж,
Уловлять і судить не будуть,
В кайдани туго окують,
В село на зрище приведуть...
("Осія. Глава XIV").**

*Безневинне Шевченкове страждання
– це символ довгих років розп'яття,
винищення українського народу.*

*Мучеництво Кобзаря зробило його
особистістю просвітленою і
наскрізь просякнутою страшними
передчуттями апокаліптичності і
невідворотності найжахливіших
сценаріїв у долі України на багато
століть:*

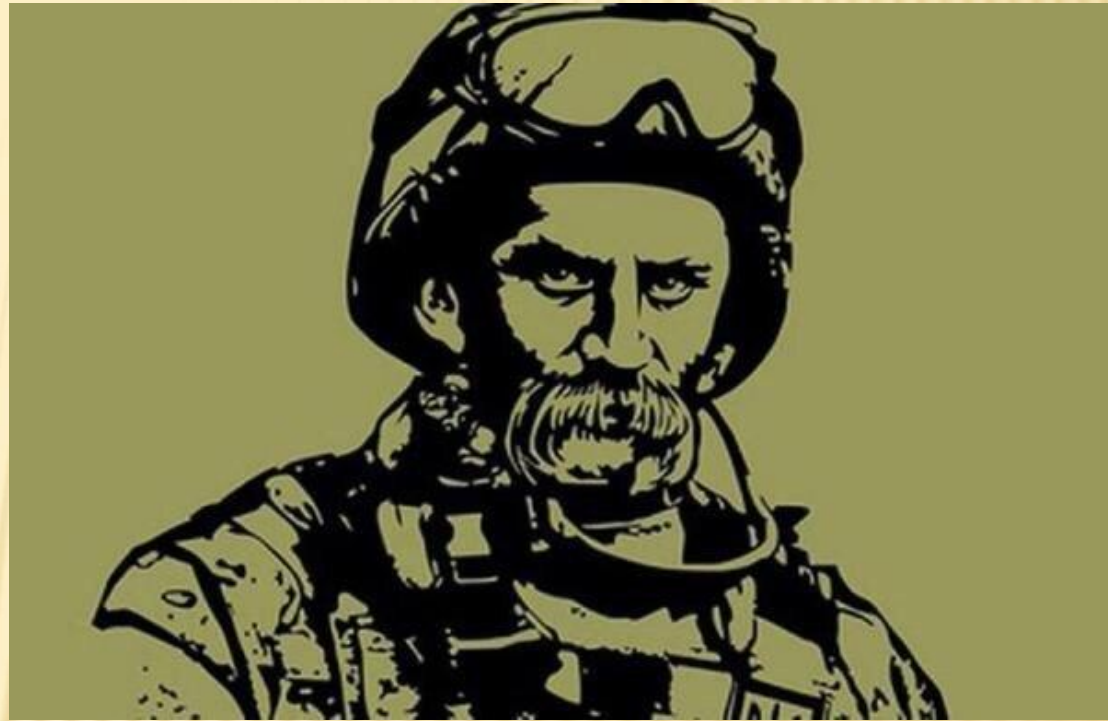
***Погибнеш, згинеш, Україно,
Не стане знаку на землі...***

("Осія. Глава XIV").

*На противагу цим словам митець
напише й такі, де беззастережно
віртиме в торжество правди і
справедливості:*

***Чи буде правда меж людьми?
Повинна быть, бо сонце стане
І осквернену землю спалить.***

***("О люди! Люди
небораки!").***

Шевченкове життя – символ тернистого шляху боротьби за свободу. Воно постало перед українцями живим прикладом того, як можна крок за кроком звільнитися з полону пригніченості, зневіри, комплексу меншовартості і національної депресії. Минають роки, століття, а гострота і сила Шевченкового слова живе. Дух свободи, людської гідності – найвеличніших вселюдських понять – через віки випробувань, пережитих Кобзарем, приходять до українців і додають їм упевненості у власному самоствердженні. Шевченкове слово адресоване читачеві чистому серцем, впевненому у своїй позиції.

Шевченко – дуже незручна особистість і для проімперських сил, і для лицемірних правителів, які, тримаючи одну руку на Євангелії, начебто присягають на вірність рідному народові, обіцяючи мир і стабільність, а другою рукою видають патрони для вбивства мирних громадян. Належачи до Кирило-Мефодіївського братства, Великий Кобзар, як і його приятель Микола Костомаров, вважали за свій обов'язок заявляти про найтрагічніші сторінки історії України, як от: про ліквідацію Запорозької Січі, поділ нашої держави між Польщею та Росією в XVII ст.

***Раби, підножки, грязь Москви,
Варшавське сміття – ваші пани,
Ясновельможнії гетьмани.***

***Чого ж ви чванитеся, ви!
Сини сердешної України!
Що добре ходите в ярмі,
Ще краще, як батьки ходили!***

***("І мертвим, і живим, і ненарожденним землякам моїм в
Україні
і не в Україні моє дружнєє посланіє").***

Шевченко усвідомлював свою пророчу місію воскресителя народного духу, національної пам'яті, національної мови, українського Слова, бо Слово є могутньою естетичною силою, здатною підняти з колін імперську людину-раба, порятувати її від принизливого знеособлення, відкрити рабські уста й зігріти охололі душі. В його розумінні Поет, Митець — виразник волі Господа, який загартовує святим вогнем творчості обраних, наділяє їх особливим даром чути Слово і народжувати завдяки Слову істину:

Жива душа поетова святая,

Жива в святих своїх речах,

І ми, читая, оживаєм

І чуєм Бога в небесах.

Чи не найголовнішою істиною в комплексі цінностей, що їх продукував Тарас Шевченко, було відродження української нації, набуття національної ідентичності, виборення свободи й незалежності:

В своїй хаті своя правда

І сила, і воля. Ось чому так емоційно чутливо сприймається й сьогодні творчість Тараса Шевченка, так органічно вона живе в етнонаціональному духовному просторі буття українського народу. Шевченко як міфообраз, як національний пророк, національний символ посідає чільне місце в суспільній свідомості не лише українців, а й багатьох народів світу і є культовим явищем, яке засвідчує винятково важливу роль таких історичних суб'єктів у формуванні національної ідентичності та колективної етнонаціональної цілості.

Чи переконалися ви в тому, що твори
Тараса Шевченка органічно вписуються у
сучасне життя? Отож давайте частіше
звертатися до «Кобзаря», шукаючи в ньому
відповіді на болючі питання сучасності,
адже недаремно закликав поет:

**Учітесь, читайте
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь...**

А що може бути найбільш «своїм»,
найбільш близьким, як не творчий спадок
невмирущого Кобзаря?

